

De Beeldende Vakken vmbo 2023

In 2023 stond het centraal examen Beeldende Vakken vmbo in het teken van het thema Vermaak. Er werd een viertal invalshoeken gedefinieerd. In de eerste, *De plek van vermaak*, werd stilgestaan bij speciaal voor vermaak ontworpen gebouwen, zoals een theater of een museum. De tweede, *Geraakt door vermaak*, liet de boodschap zien die in sommige kunstwerken op een vermakelijke manier verpakt is. De derde invalshoek, *Vermaak in een kunstwerk*, behandelde kunstwerken die pas goed uit de verf komen in aanwezigheid van publiek, zoals Jean Tinguely's *Tekenmachines* en tenslotte speelde in *Vermaak om van te leren* de uitdrukking 'Ter lering en vermaak' een rol.

Magazine en kick-off

De officiële bekendmaking van het thema was via **de Septembermededeling**, waarin ook praktische informatie voor docenten te vinden was zoals de **Instructie voor de examinerator**. Vanaf december 2022 konden docenten en kandidaten zich op het thema voorbereiden aan de hand van het **magazine Vermaak**, dat vanaf dat moment kon worden uitgereikt aan de kandidaten. In het magazine wordt het thema uit de doeken gedaan. Het toont een diversiteit aan manieren waarop het thema verbeeld kan worden en dient zo als inspiratie voor het CPE en voorbereiding voor het CSE. In het magazine wordt, net als in voorgaande jaren, verwezen naar het weblog, waar meer en aanvullende voorbeelden en ook videofragmenten te zien waren. Het behandelen of het door de kandidaten zelf laten onderzoeken van het magazine tijdens de voorbereiding kan hen helpen bij de examens.

Docenten werden medio december uitgebreider geïnformeerd over het thema tijdens de **kick-off**, door VONKC georganiseerd en deze keer gehouden in het Centraal Museum Utrecht. De vele aanwezige docenten genoten van inspirerende lezingen van filmmaker, ontwerper en digital storyteller Floris Kaayk en danser en cultuurcoach Anja Reinhardt. Hierna stonden diverse workshops op het programma. Tijdens de lunch en in de wandelgangen wisselden docenten kennis en ervaringen met elkaar uit.

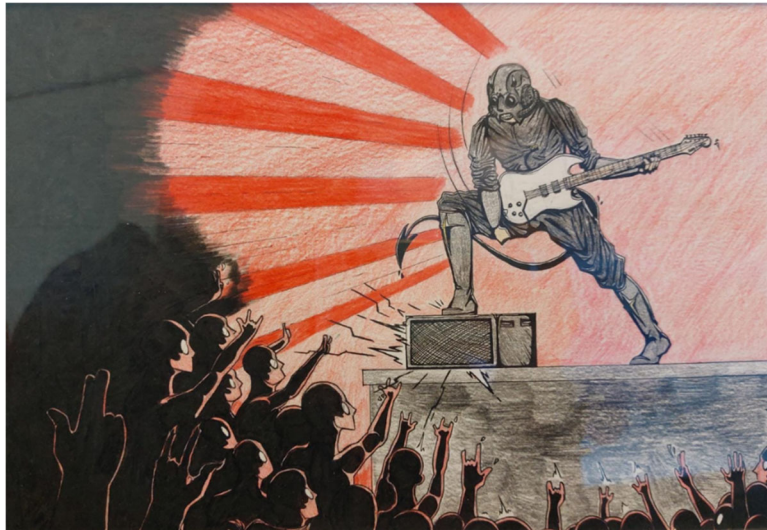
De centrale examens

Medio maart startte de afnameperiode van het **cpe**. De kandidaat kon kiezen uit een viertal opdrachten gerelateerd aan de hierboven genoemde invalshoeken. De gedachte achter deze keuze is dat kandidaten die opdracht kiezen die het meest bij ze past; de opdracht die de meeste mogelijkheden biedt bij de uitvoering ervan. Ook leidt het in principe tot een grotere variatie aan eindwerken.

Een belangrijke vernieuwing dit jaar (2023) is het herziene beoordelingsmodel voor het cpe. Er is een globaal oordeel toegevoegd, waarbij de beoordelaar gevraagd wordt een score toe te kennen op basis van zijn eerste indruk van de collectie als geheel. Daarnaast is elk van de zes onderdelen van het cpe gespecificeerd in rubrics, die nader worden omschreven in een bijbehorende ankerset. Het primaire doel van het nieuwe model is het geven van houvast aan de beoordelaar en dat lijkt gelukt, zo bleek uit de reacties uit het veld. Ook gaven correctoren aan dat zij qua hoogte van de score vaak op hetzelfde niveau zaten als hun tweede corrector. Uit de toets en itemanalyse (TIA) bleek dat de betrouwbaarheid van het cpe in 2023 hoger lag dan in voorgaande jaren. Ook was er sprake van een grotere spreiding van de scores. Beide effecten kunnen worden toegeschreven aan het nieuwe beoordelingsmodel; meerdere pluspunten.

Toch kwamen er opmerkingen binnen bij de Examenlijn. Docenten maakten zich zorgen over de mogelijke onvoldoende voor hun leerlingen, in het geval de N-term net zoals de laatste jaren weer 0

zou zijn. Met die – oude – N-term werd blijkbaar gerekend. Als antwoord bleven we herhalen: “De N-term volgt na de invoer van scorepunten en kan onvolkomenheden compenseren. Beoordeel vooral zoals het correctiemodel dat voorschrijft, dan komt het goed”. Uiteindelijk bleek dat ook het geval te zijn en werd de N-term 0,4. Het gemiddelde van een 6,6 was het prima resultaat, toch?

Eindwerkstuk cpe van Veerle de Lange, Walewyc mavo, Waalwijk

Het **eerste tijdvak** van het centraal schriftelijk examen (**cse**) **beeldende vakken** stond als een van de laatste gepland in het examenrooster. Er werden 10.586 kandidaten ingeschreven, meer dan de 9936 van vorig jaar. De in Wolf ingevoerde resultaten van 9.338 van hen, 6.820 meisjes en 2.508 jongens, resulteerden in een N-term van 0,8 voor het cse, met een 6,4 als gemiddeld cijfer.

afbeelding 1

afbeelding 2

Tijdens dit cse namen kandidaten een virtuele duik in *Swimming Pool* van Leandro Erlich (afbeelding 1), bestudeerden ze het bijzondere ontwerp van het *Grand Theatre* in het Chinese Guangzhou (afbeelding 2), leerden een les door een schilderij van Jan Steen te vergelijken met een serie foto's van Tahné Kleijn (afbeelding 3) en verdiepten zich ten slotte in de speelse manieren van protest tegen de bouw van de scheidsmuur tussen Amerika en Mexico (afbeelding 4).

afbeelding 3

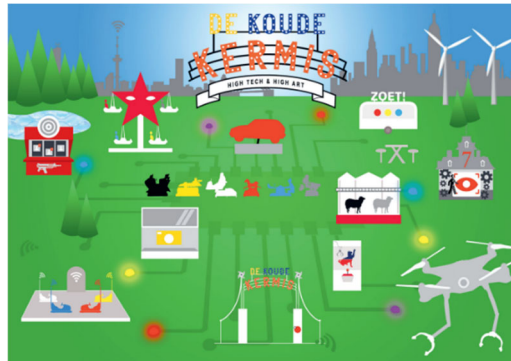

afbeelding 4

Door 557 docenten van 434 scholen werd de **quickscan** ingevuld. Ze gaven het examen het cijfer 6,6. **De toets- en itemanalyse** wees uit dat het examen van een gemiddelde moeilijkheidsgraad was met een gemiddelde p-waarde van 0,62 (indicator van de moeilijkheidsgraad), waarbij het tweede blok, 'Parel aan de rivier', het lastigst bleek met een p-waarde van 0,55. Er kwamen niet veel vragen binnen bij de **Examenlijn**, enkele daarvan resulteerden in een aanvulling op het correctievoorschrift. Deze aanvulling werkte verhelderend bij het nakijken van de examens.

afbeelding 5

afbeelding 6

Medio juni volgde het **tweede tijdvak** dat startte met het beschouwen en vergelijken van twee geschilderde picknicks, eentje door Monet en de tweede door de hedendaagse kunstenaar Marshall (afbeelding 5). In het tweede blok werd *De Koude Kermis* behandeld (afbeelding 6), een serie attracties, elke met een achterliggende boodschap aan de maatschappij. Daarna volgden twee kunstwerken, van het Engelse Studio Loop.pH en van de Japanse Yayoi Kusama (afbeelding 7), die de oneindigheid verbeelden en ten slotte werd het *LEGO House* in het Deense Billund bevestigd (afbeelding 8).

afbeelding 7

afbeelding 8

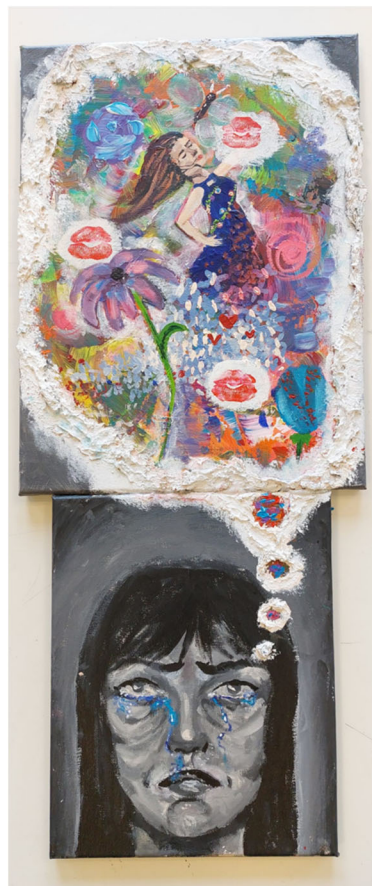
Een analyse van dit examen volgde aan de hand van de gegevens van 67 personen. Door 20 van hen werd het examen herkanst om een onvoldoende uit tijdvak 1 weg te poetsen. Door het geringe

aantal kandidaten is het moeilijk om statistisch betrouwbare uitspraken te doen over het examen. De scores bleken mooi gespreid te zijn. Docenten beoordeelden ook dit examen met een 6,6. Uiteindelijk werd het gemiddelde cijfer een 6,1. Van de herkansers lukte het iets meer dan de helft om een voldoende te halen.

Het zit er weer op. We kunnen met een tevreden gevoel terugblikken op de afgelopen campagne. Perfect is het nooit, maar de examens Beeldende Vakken bleken betrouwbaar en lieten een evenwichtige verdeling zien tussen kandidaten met hoge, gemiddelde en lage scores. Samen met een groep betrokken docenten uit het veld wordt deze klus elk jaar weer geklaard en dat gebeurt met veel plezier. Weinig is leuker dan het vinden van passende voorbeelden en telkens weer opnieuw constateren hoe inspirerend de wereld van de kunsten toch is. En juist dat proberen we over te brengen op de kandidaten!

En volgend jaar? Dan is het tijd voor actie. Genoeg vermaak gehad dit jaar. De voorbereidingen voor het examen 2024 zijn bijna klaar en in december verschijnt als teaser het magazine *In Actie!* Nu al benieuwd wat er aan activiteiten ontplooid zal worden.

Annick van Beukering, toetsdeskundige Beeldende Vakken, Stichting Cito

Eindwerkstuk cpe van Elif Kunt, Walewyc mavo, Waalwijk

bronnen geciteerde afbeeldingen:

- 1 <https://www.voorlinden.nl/exhibition/highlights/?lang=en>
- 2 <https://www.alamy.com/stock-photo/guangzhou-grand-theatre.html>
- 3 <http://tahnekleijn.com/soo-d-oude-songen-soo-pypen-de-jonge>
- 4 <https://www.mdpi.com/2076-0787/9/3/84/htm>

5 <https://www.sothebys.com/en/auctions/ecatalogue/2018/contemporary-art-evening-auction-n09858/lot.5a.html>

6 <https://dropstuff.nl/project/de-koude-kermis/>

7 <https://wmh891016.files.wordpress.com/2014/12/lmp-tate-art-ssi-007.jpg>

8 <https://www.dansk.nl/inspiratie/lego-house/#top>